

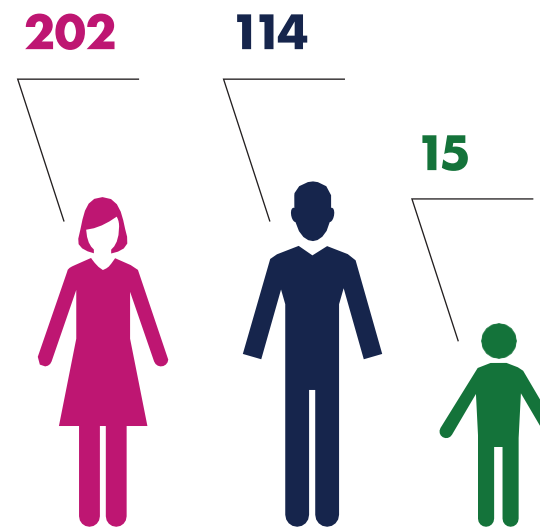
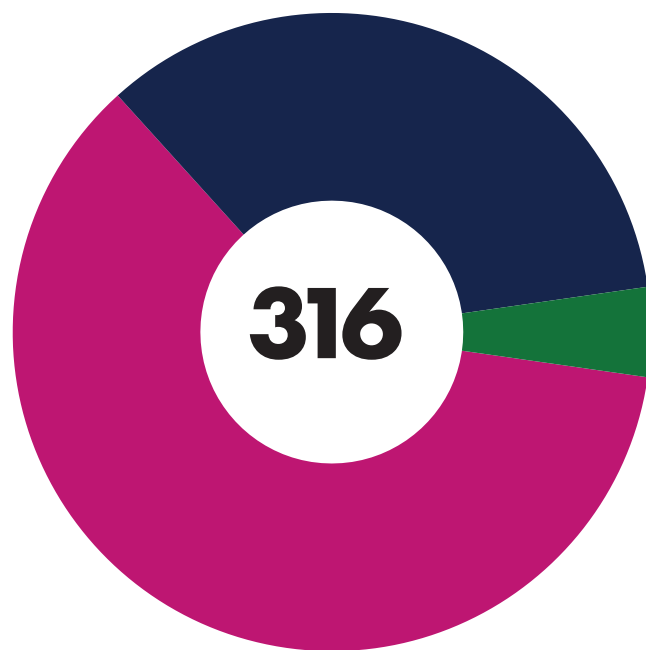
Аналітична довідка

Комплексна допомога постраждалим
від СНПК та репарації: Балканський досвід
для України

Статистика України

Офісом Генерального прокурора України станом на 03.09.2024 року з початку повномасштабної збройної агресії рф зафіксовано **316 фактів СНПК**. Серед постраждалих: 202 – жінки, 114– чоловіків, 15 – неповнолітні (14 дівчат та 1 хлопець)¹. Однак реальна кількість постраждалих за фактами вчинення щодо них СНПК ймовірно є значно масштабнішою.

1. <https://www.gp.gov.ua/ua/posts/rezultati-diyalnosti>

Статистика України

За даними Національної соціальної сервісної служби станом на 01.10.2024

Кількість неповнолітніх, які звернулись з приводу вчинення сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом – **7 осіб**, з них:

Надання допомоги неповнолітнім особам, постраждалим від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, станом на 01.10.2024

Кількість дівчаток, які звернулись з приводу вчинення сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом – **6 осіб**, з них:

2 особи серед постраждалих є внутрішньо переміщеною особою.

4 особи отримали соціальні послуги, з них: інформування – 5, консультування – 3, соціаль-но-психологічна реабілітація – 3; соціальний супровід – 4; надання притулку – 3; інші послуги - 2.

Крім того, 3 дівчинки отримали медичну допомогу, 4 – юридичні послуги, а 4 надано інші види допомоги (матеріальна, технічна тощо).

Кількість хлопчиків, які звернулись з приводу вчинення сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом – **1 особа** (14-17 років). Звільнений з полону.

Надано послугу інформування, консультування, соціально-психологічна реабілітація, соці- альний супровід та інші види допомоги.

Комплексна допомога постраждалим від СНПК та репарації: Балканський досвід для України

Захист персональних даних осіб, які постраждали від СНПК

- Специфічні підходи
- Забезпечення конфіденційності
- Безпека

НЕ НАШКОДЬ!

- Головний принцип допомоги

Репарації

- Судовий захист
- Адміністративний захист

Адміністративні процедури

- Визнання статусу постраждалої особи
- Доступ до економічної і соціальної підтримки
- **Адміністративна процедура** – це позасудовий процес, який може використовуватися державами для надання відшкодування потерпілим від грубих порушень міжнародного права прав людини та/або серйозних порушень міжнародного гуманітарного права.

Переваги адміністративних процедур

Низький поріг доведення

- Множинність форм відшкодування

Швидкість розгляду справи

- Орієнтованість на постраждалу особу та членів її сім'ї

Не позбавляє права звертатись до судових органів

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДОПОМОГИ ОСОБАМ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД СНПК В БАЛКАНСЬКИХ КРАЇНАХ

У Федерації **Боснії і Герцеговини** у 2006 році змінами до Закону про основи соціального захисту, захисту цивільних жертв війни та захисту сімей з дітьми, №36/99 було включено спеціальну фінансову компенсацію для тих, хто пережили СНПК. Крім того, поправки до закону визнали осіб, які постраждали від сексуального насильства або зґвалтування, як особливу категорію цивільних жертв війни, яким виплачували конкретну щомісячну допомогу без будь-якої потреби доводити фізичні вади.

У **Косово** тільки у 2014 році були внесені зміни у Закон про статус і права мучеників, інвалідів, ветеранів, членів армії визволення Косова, жертв сексуального насильства під час війни, цивільні жертви та їхні родини та схвалено урядом План дій з імплементації Резолюції РБ ООН 1325. План, розроблений за підтримки ООН «Жінки, мир, безпека», спрямований на надання компенсації постраждалим від СНПК. А 30 грудня 2015 року урядом прийнято постанову №22/2015 «Про визначення порядку визнання та перевірки статусу постраждалих від сексуального насильства під час Визвольної війни в Косово».

У **Хорватії** у 2015 році прийнятий Закон про права осіб, які постраждали від сексуального насильства під час збройної агресії проти Республіки Хорватія у Вітчизняній війні. Тобто протягом майже двадцяти років з дня офіційного завершення війни особи, які пережили сексуальне насильство, не мали статусу «постраждалих від війни» на законодавчому рівні, не мали права на компенсацію, психологічну чи медичну допомогу.

У **Сербії** права постраждалих від СНПК не регулюються жодним законом. У 2020 році було оновлено Закон № 52/96 «Про права ветеранів, осіб з інвалідністю внаслідок війни, до яких було віднесено і постраждалих від СНПК». Відповідно до цього Закону лише громадяни Сербії, які стали постраждалими від насильства, вчиненого членами «ворожих військ», і які зазнали певного ступеня фізичних вад, можуть ініціювати адміністративну процедуру. Однак, рамкова система не дозволила більшості постраждалим отримати репарації і призвела до різного ставлення до різних категорій.

ПРОПОЗИЦІЇ

Запровадити постійний внутрішній перегляд і моніторинг стану імплементації розроблених стратегій розслідування.

Внести зміни до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо виокремлення злочинів СНПК як міжнародних злочинів та покарання за них.

Створити список індикаторів щодо правильної кваліфікації СНПК, як злочину проти людяності, геноциду, воєнного злочину

Використовувати систему кодування для визначення постраждалих від СНПК у всіх держах них реєстрах

Розділити кримінальний і адміністративний процеси визнання потерпілих від СНПК

Визначити статус «дитини яка постраждала від сексуального насильства, пов'язаного зі збройною агресією Російської Федерації проти України»

Використовувати підхід «єдиного вікна» для надання комплексної допомоги постраждалим від СНПК

Запровадити компенсацію транспортних витрат для реалізації своїх прав постраждалим від СНПК.

**Постраждаді від СНПК не повинні бути
стигматизовані суспільством і державою,
чекати на репарації і на відновлення
справедливості роками!**